„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 95. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 19. ЈУНА 1894. ГОДИНА XXIX.

Крајем овог месеца завршује се друга четврт претплате, те молимо наше претплатнике, да исту обнове, јер ћемо им иначе лист морати **обуставити,** *а пријатеље нашег листа умољавамо, да нам што више* **нових** *претплатника набаве.*

СРБИЈА И АУСТРО-УГАРСКА.

Најстарији, најозбиљнији и уједно и најзначајнији светски часопис „Revue de deux Mondes“, донео је у последњој својој свесци значајан чланак о данашњем стању у Србији, у којем је ванредно јасним и оштрим цртама описан убитачан уплив аустро-угарске политике на државни живот Србије.

Један пријатељ нашег листа, послао нам је из Париза превод тога чланка, и ми га, важности ради овде у главном доносимо.

Чланак гласи:

Последње београдске вести убедиле су нас, да је стање у Србији одлучно револуционарног карактера. Краљ Александар учинио је нови државни удар; (ту се мисли укидање устава. Пр. прев.) већ је у прошлој год. изненадио свет првашњим државним ударом (1. апр. 1893. Пр. пр.) и сви знаци показују, да ће се још пре почетка идуће године опет послужити таким изненађењима. Ипак би била неправда од туда сву одговорност на младог владара свалити. У прошлој години био му је стари васпитач Докић дошаптач, и тај утецај није ни био рђав. После смрти Докићеве Александар је опет пао под утецај оца свога Милана, чија је личност у Европи и сувише позната, а да би за њега пријатно било, да се поново обележи.

Но и зашто је Милан тако напрасно прекинуо париска уживања и зашто се вратио у Београд? То је оно, што у првимах није доста разумљиво било. Зли језици говорили су, да је требао новаца, и да будемо искрени, та сумња има доста основа у прошлости. Шта не би у Београду дали, да га се опросте?

Ипак је тако изгледало, да ће Србија за будућност бити спашена од повратка овог ненаситивог распикуће. Пре три године, када је Милан, у новчаним замршајима приморан био, да сва своја права и превласти претвори у новац: туторско право над малолетним сином, генерални чин и српско поданство изменуо је у готове паре. Ово одрицање је у формми писма предао регентима, ови су га саопштили народној скупштини. Скупштина је ово узаконила, а регенти су санкционисали. Није остало друго, до да се Милану исплате два милијуна динара. Скупштина се колебала, да ли да ову суму стави у прорачун, и ово њено неповерење, као што изгледа, било је основано. Овој неприлици доскочила је Русија.

Да би се спољашност очувала, ствар је петроградска банка: „Волга-Кама“ спровела, која је ову суму хипотекарно укњижила на имање Обреновића односно краља Александра.

Сума није до душе нашла довољног осигуравања, но то је било споредно: у Петрограду нису на то рачунали, да ће се та сума натраг вратити. Њима је доста било, да Милан више не ступи у Србију и форма обвезне изјаве му умирила их је. Други би то човек заиста држао за обвезу поштења. Но Милан не даје много на савест, то је показао.

Они, који су мислили, да је Миланова цел у Београду само то, да изради себи нове потпоре, брзо су увидели, да ту и другог нечега има. Његово појављивање на српском земљишту, било је гажење закона, те је Грујићево радикално министарство одмах дало оставку. Милан је био спреман на тај корак, та он га је изазвао. Цел му је била заиста, да отпочне рат за истребљивање радикала, и да на њихово место врати либерале, или још пре напредњаке.

Када је из Париза у Београд журио, задржао се уз пут у Бечу и тамо је нашао Симића. Симић није толико државник, колико дипломата и стални је присталица либералне странке. Због његових лојалних осећаја према краљевској породици, нарочито према краљици дошао је у незгодан положај, и брзо је уповнао опасности тог положаја. Именовањем му за министра председника почела је оригинална и делимице анекдотична историја његовог кратког министровања.

Тек што је пред скупштином развио свој програм и уједно прочитао одлагање скупштинских седница, подигла се читава бура против њега. Овај га почетак није могао храбрити. Симић је био спреман на тешкоће, које га очекују, али се ипак надао од наслона, којег је од горе ишчекивао, и да би био сигурнији, сам се дао на пут, да тражи тог ослонца. Из Београда је отишао у Беч, отуд у Рим, да се споразуме с Ватиканом у ствари српске католичке хијерархије, после је опет отишао у Беч тако, да је бечкој влади почело да буде непријатно његово тамошње дуго бављење, но нада свега је рад био да оде у Петроград, но цар му је поручио, да га не ће примити, и да у опште не жели, да се бави стварима Србије, докле Милан тамо буде био

Симићу није остало друго, до да се после једномесечног одсуства врати у Београд. Овде је одмах приликом првог састанка министарског савета приметио, да постоје несугласице између њега и његових министарских садругова у погледу држања према странкама, нарочито према радикалима, јер је он за помирљивији поступак био, док су други, инспирирани Миланом, захтевали насилни поступак. Тако је Симић дао останку и вратио се у Беч за дипломату и тиме се свршило његово подузеће.

Сада настаје питање, да ли је његово цело делање баш заиста тако безначајно, као што изгледа? Никако не. Бечка влада тако приказује ствар, као да је се не тичу српске прилике. Доста су јасно изјавили, да у Милановом поступку не налазе ништа, исто као и кад је Фердинанд заузео бугарски престо. У истини пак, Аустрија тера на Балкану стару наслеђену политику, и то формално са великом дискрецијом, али зато тим већом одлучношћу, и та чудноватом издржљивошћу продуживана политика постаје из дана у дан све значајнија. Дунав је скоро до ушћа њихов. Румунска под владом једног Хохенцолерна, стоји под утецајем тројног савеза. Бугарска, коју управља један Кобург, слуша бечки кабинет. Заостала је још Србија, једина тачка, где још осећају руски уплив.

Аустрија дакле иде за тим, да та мала држава дође у њене руке. Потребно је дакле, да њена рука онде чврста буде, а Србија опет да не буде јако чврста. Не заборавља, да две трећине Срба живи на њеном земљишту и да би ти Срби једног лепог дана услед народносног нагона могли да се од ње откину и створе велику Србију. Ове мале балканске краљевине све теже за улогом Пијемонта т. ј. да у своју корист употребе заједничку народност. Доста је природно, да Аустрија будним оком прати те тежње и гледи да их осујети.

На ту цел нашла је Аустрија згодно средство у Милану. Овај ћудљиви и оригинални агенат изврсно заступа њене интересе. Свет сад тек почиње да разуме, шта тражи Милан у Србији, и недавно се нашло људи, који су то у Београду јавно и изрекли. Што тамо бива, то је влада страха (тираније). — У год. 1882. склопио је Милан са Аустријом уговор, у смислу којег су обе стране одрекле се агитације једно против друге, и савез учиниле баш ради утишавања тих агитација. Милан је обрекао, да ће Аустро-Угарској издавати босанске агитаторе, који траже у Србији склоништа. Аустрија је пак осигурала Србији интегритет њеног земљишта и могућњег новостеченог земљишта.

Милан ослањајући се на то, непромишљено се заратио са Бугарском. Познато је како се ствар свршила.

Потучен код Сливнице, Милан мал те није пао у руке Батенбергу, но тек што је овај ступио на српско земљиште, гроф Кевенхилер аустријски посланик стао је међу њих и изјавио Батенбергу, да ће ако још даље продире аустријска војска, доћи у помоћ српској војсци. Александар Батенберг био је приморан да се задовољи са славом, а Милан је био спашен. То је било новембра 1885. Аустрија је одржала реч. Но тај се савез само на 12 година склопио, те ће на скоро да истече рок.

Милан је, да како, за то био да се уговор обнови. Да ли је то Симићу испало за руком, не знамо, но да Срби на то не би пристали, у то се не сумња.

Милан није могао да рачуна на радикале, јер ови нагињу Русији. То исто стоји и са либералима, јер ко у том погледу држи, да међу њима има разлике, тај се вара. У Србији је свака стара странка пријатељска Русима, а либерална је најстарија странка. То је управо конзервативна странка, која у себи скупља богатије и образованије елементе, као и вишу јерархију. Глава ове странке био је дуго време Ристић, бивши регент, и сада им је он вођ. Назив радикалне странке не треба узети у смислу западних појмова. Радикална је странка управо сав српски народ, ратари и ниже свештенство. Ово је огромна странка и познаје своју снагу. Против ње је Милан створио напредну странку из оних, који су лично

ПОДЛИСТАК.

СА УМЕТНИЧКЕ ИЗЛОЖБЕ У БЕЧУ.

Поштована госпођице! После Вашег повратка из Италије, јако сте ме изненадили Вашим писмом. У њему сте ми изложили све оне силне утиске, и све оне лепе успомене, које сте доживели у тој лепој земљи. Од многих слика, које сте по оним галеријама видели, највише Вам се допадају „Мадоне“ од Рафаила. Онај љупки осмејак на уснама лепе „Леде“ и „Данее“ од сликара Корећиа нисте могли још разумети; тако исто нисте се могли одушевити „Венусом“ и „Небесном и земаљском љубави“ од Тициана, а окренули сте Вашу лепу главу од тамне и грозничаве љупкости умируће Италије, која је изражена у осмејку Јокондином. Као што видим, Ви многе слике нисте могли разумети, а отац Вас није хтео упознати са тим вишим уметничким сферама. Па видите штована госпођице, ја сам тих истих назора. Девојка у Вашим годинама, не сме прећи неке извесне границе у уметности. Ваш г. отац са свим је добро учинио, што није прекорачио оне озбиљне и ладне регионе у уметности. Он Вас је довео до оног достојанственог прага, који дели стари свет од Вашег новог света — од љубави, дотле и он не сме ни корака даље. Други је човек позван, који ће са Вама пропутовати цео свет вештина и који ће Вам протумачити тај други врло буран и угодан живот. Са њиме ћете моћи врло лако разумети оне покрете Рубенсових лепих нереида и онај жубор са њихових лепих усана.

Као што видим из Вашег писма, Ви сматрате сликарство и вајарство за изврсну школу изображења. Сликарство и вајарство то су вештине свију векова и заступљене су у свакој епоси светске историје. С тога оне мисли и оне идеје, које су покретале век једног Шекспира, Роблеа, Дантеа, Бајрона, Золе и Ибзена, и које нису могли изразити ти писци у својим делима, то су њихова дела допунили њихови савременици сликари Леонардо, Рафаел, Микеланцело, Бона, Уде и други. У тим старим уметничким радовима, Ви сте нашли колико лепе забаве, толико исто и добре поуке. Но пошто су Вас тако јако занимали уметнички радови тих старих уметника, то не верујем, да ће Вас у истој мери занимати наше модерно сликарство. Рекосте ми, да Вам је јако жао, што нисте могли овог пролећа посетити Беч и његову интернационалну уметничку изложбу, с тога ме замолисте, да Вам опишем бар понајлепше радове на тој изложби, и ево овим чланком, врло се радо одазивам Вашој молби.

Колико год сам пута походио тај храм уметности, увек сам нашао у њему више света, него ма у којем храму божјем, јер знам да су Немци врло побожни људи и врло радо иду у цркву.

Саме Бечлије више воле музику него ли сликарска или вајарска дела, па за то су се и на овој изложби чули и умилни звуци божанствене музике. „Музика — то је права слава, то је душа модерног света. Музика — то је круна, то је најлепши, најмиомиснији цветак свију уметности. Музика — то је љубав — ништа друго него права љубав“. Па опет за то Немац, који се највише заноси музиком, никад није кадар љубити тако јако, силно и страсно, као Француз или Талијан.

На овој изложби у овом лепом врту, има врло много лепих цветака, па за то не знам, који би Вам цветак приказао. За то ће мој задатак бити донекле подоста тежак, јер је мени једино стало, да Вас са овим мојим чланком бар неколико минута позабавим, а не бих се смео огрешити према најбољим уметницима, па за то морам споменути и њихова дела, а међу тима посигурно знам, да ће бити и таквих, који не ће ни најмање одговарати Вашем укусу.

Да започнем прво са Французима. Француско сликарство последњих деценија доминира над сликарством осталих народа у Европи. По њиховим сликама видимо, да су они прави синови свога народа и свога времена. Они и као сликари и вајари остају прави Французи. Као што њихов шампањац опија, заноси и одушевљава човека, тако исто и њихове слике пуне су нежности, пуне су лепоте и дражи, које су кадре човека да занесу и у њему најнежније осећаје да покрену. На свакој другој слици видите по једну женску у Евином костиму. Ви ће те можда госпођице поцрвенети, кад прочитате ге речи. Да сте Ви овде на изложби, сигурно би окренули главу од тих слика, али тако не раде младе бечке аристократкиње. Овде на изложби видео сам многу лепу аристократкињу, младу и нежну као цветак, чија су лица још била покривена са оном слатком маглицом — и те су се још понајвише задржавале у француском оделењу. Њих су највише занимале те женске слике, силно богате лепотом.

Сви ти женски ликови носе разна имена као: „Psyche“, „Sapho“, „Leda“ и „Venus“, али све те слике не представљају никакве богиње, него врло лепа земска створења, златасте косе, врло изразитог лица и очију пуних љубави.

Чим ступите у енглеско оделење, одмах ће те приметити силну разлику у осећајима. Код француских слика опажа се силна поезија, љупкост, милина и нежност, опажа се дивна игра светлости и боја, дочим у енглеском одељењу, опазићете неку ладноћу, суморност и монотонију, опазићете неку чудновату природу, коју обасјава неко чудновато сунце. Па баш та тешка и ладна енглеска магла, оно тамно и суморно небо, она тајанствена мирноћа, која се у тој природи опажа, дају неку извесну драж тим енглеским сликама.

Енглези су изложили доста радова. По моме укусу најбоља слика у томе оделењу то је „Fredegonde“ од уметника Алма Тадема. Па замислите себи, како је оригиналан мотив узео тај генијални сликар да обради. Фредегонда, нека врло лепа али и врло крвождна жена, заволела је краља Цилпериха. Силним њеним наговарањем, дао је краљ посећи своју жену и двоје деце, али после тога грозног дела, опет није узео за супругу Фредегонду, него своју наложницу, лепу Галесвинту. На слици видимо ми представљен онај моменат, где пред олтаром, под ведрим небом, стоји краљ Цилтерих са лепом Галесвинтом а Фредегонда посматра тај свечани акт са свога дворца

Уметник је имао пред собом врло тежак задатак. Прво и прво морао је Фредегонду представити као врло лепу женску, обдарену свим могућим дражима, али је уједно мора представити као крвождну, осетљиву — као демон жену, која не преза ни од каквих злих дела, само да својој жељи угове. И заиста тим захтевима је уметник потпуно одговорио. На

или интересима својим обвезани краљевој породици; вођ им је Гарашанин. Круна у њима није никада нашла јаког ослонца, јер баш они се ослањају на круну.

После описивања досадашњег делања Николајевићевог кабинета, чланак овако завршује:

Може бити, да ће Милан успети у опасној игри, но ни то није немогуће, да ће од једном букнути народни осећај овог просветно заосталог, али пуног природне јачине народа, те немилосрдно уништити диктатуру заједно са диктатором.

Што се Европе тиче, она мирно гледа двобој између Милана и народа му, но код двеју сила овај мир не значи неутралност. Оног дана, када ће у Србији аустријски уплив надмоћије добити, биће испуњене све последице берлинског мира. Биће испуњена и последња празнина на снажној препреки, која је онде подигнута руској акцији на Балкану. — Само ако ће још на Цетињу усредсредити сав свој уплив.

Варали би се дакле, ако не би видели, да код подузећа Милановог није више реч о мајсторијама пустолова. Нас не занима, да ли то, што чини, чини из сопствене побуде или из какве непризнате сугестије: што игра, то већ није његова игра, он се задовољава тиме, да држи у рукама карте.

Нови Сад, 18. јуна.

Саборски одбор држао је 13. 14. и 15. јуна своју редовну седницу и решио је преко 250 предмета. Између осталих узето је на знање, да је новоизабрани подсекретар Д. Јанковић отпочео своју службу. Како именовањем садањег секретара, тако и креирањем подсекретарског места и избором новог подтајника узурпирао је патријарх и саборски одбор права, која им не припадају, — и први народно-црквени сабор мораће стати на начелно становиште и повратити себи ова права, а нарочито укинути звање подсекретарско, које је са свим непотребно. То је показано тиме, што је покојни Ћирић ово место само тога ради израдио, да би он могао ићи на сабор у Загреб и Пешту. Народ тек нема новаца да баца на овака излишна звања!

Осим разних предмета правне и административне природе, одобрено је око 62.000 фор. зајмова. Дозвољено је више предујмова и одобрени су неки манастирски рачуни, ма да је у рачунима и исправама разних неправилних потраживања и брисања било. — У Уљми ће се установити још једна парохија са систематизованим спомоћником и од 1. октобра 1894. издаће се из јерархијског фонда и уступиће се на ту цел уљманска залишна сесија. — На оправку владичанског двора у Св. Андреји дозвољено је 1200. ф. — Из јерархијског фонда дозвољене су три припомоћи и једна мировина, и тиме је за ову годину на ту цел прорачун исцрпен. — Одбијен је призив црквене општине у Иланџи, да се свештенство награђује по старом, а не по рескрипту и искана су од вршачке епархије разна изјашњења у тој ствари. — Црквена општина у Печки има свом бившем администратору Ћирићу да плати за неиздан бир 200 фор. — Темишварски епарх. адм. одбор упућује се, да у ствари арадског учитеља Јована Ђосића, којем је одузето перовођство и појање, поведе истрагу и на основу ње, а нарочито учитељског стечаја ствар реши. — Панчевачка црква. општина мора пароху преображенске цркве да даде станарину. — Закључни уговори сесије јерархијског фонда у Станишићу, Брестовцу, Бочари и Беодри одобрени су; у Парцу ће се сесија по ново издавати парцеларно на годину дана, а у Товаришеву мора се одржати јавна лицитација ради издавања сесија, при којој ће основна цена бити 630 ф. годишње.

Остали предмети били су мање важности.

*

Народно огорчење. Са свију страна стижу нам гласови о ванредном огорчењу, које у свима слојевима народним влада против издајице-владике Грујића, и са свију се страна очекује, да ће се што пре саазвати у тој ствари синод, да му суди. Свугде влада уверење, да то синод мора учинити, иначе ће цео епископат изгледати, да одобрава његов поступак.

Званични лист наше митрополије „Српски Сион“ пише, у најновијем 25. свом броју, у овој ствари:

„Законска основа о грађанскоме браку примљена је са „својом“ већином од 4 гласа са малом и незнатном изменом и у специјалној расправи.

Влада се жури, да и остале предлоге своје о црквеним реформама изнесе пред угарске парламенте. Тако и треба. Хиљадугодишњицу свога хришћанства наша ће домовина, зар, најдостојније прославити, декорисана црквеним тим реформама, са што више Јевреја и безверника.

Јеврејство и безверништво ће на тој прослави, зар, испевати најкраснију и најмелодичнију химну, али уз пратњу тужних акорада сузних жица душевне харфе понижених хришћана, пониженог хришћанства у земљи Угарској . . .

Високопреосв. г. Михаило Грујић, епископ горњо-карловачки, није приспео на гласање, у горњој кући, о обавезном грађанскоме браку, јер је тек 11. (23.) јуна стигао у Пешту; дакле — после гласања.

То задоцњење високопреосв. г. епископа Михаила изазвало је у нашем јавном мњењу велики одијум и тешку осуду.

Са своје стране имамо рећи, за сада ово: Недолазак високопреосв. г. епископа Михаила Грујића на гласање о грађанском браку, немила је појава, за цркву нашу неутешна. Поступак тај вређа нам осећај љубави и потреса осећај дужности према цркви. На реду би било, да сам високопреосв. г. епископ горњо-карловачки у тој ствари узме — реч“.

Када тако пише лист, који излази са благословом светог синода и када је народ на митрополијском збору онако жестоко осудио и управо проклео световне народне посланике, који су гласали за грађански брак, шта тек треба да заслужи свештено лице, па још владика. Правда захтева, да се овај још жешће казни. Као што нам јављају, спремају се црквене општине, да се обрате на синод у тој ствари, ако то овај скорим не би из сопствене побуде учинио. — Увређен народни осећај мора добити задовољштине!

Поглед по свету.

— Угарска. Јуче у суботу прочитани су у угарском сабору у трећем читању донесени закони, изабрани су чланови за делегације и онда су седнице одложене до јесени. — Делегације сазване су за 2. (14). септембар. — У последњим данима било је нове министарске криве. Краљ није хтео да пристане на претходно одобрење закона мађарског дунав. паробродарења, те је озбиљно речи било о оставци министра трговине Лукача. И о оставци министра правде Силађија је било озбиљно речи, а већ су спремали Телеског на примање тог портфеља. Овој вести је дало повода, што је Силађија обрекао, да ће пред сабор изнети предлог, који се односи на грађански брак владалачке породице, а династија не ће да дозволи, да о томе парламенат решава. По најновијим вестима криза је одгођена до јесени, до новог састанка сабора.

— Француска. Нови председник француске републике бочи се са састављањем новог министарства, јер нема згодних људи, који би у комори већину имати могли, највише се спомиње Бурде и Лубе. — У Лијону отпочели су скупљање прилога, да се на месту, где се догодило убијство, подигне Карноту споменик. — Општина париска одредила је 50.000 франака, те да приреди Карноту погреб о народном трошку. — Убица Каверио до сада још није исказао, шта га је руководило и да ли има савезника и сукривца. Један анархиста, на кога се сумњало, да му је сукривац, убио се сам, кад су га у суд звали. Други неко, који је требао да је сведок, нађен је убијен и држи се, да су то анархисте учиниле. — Док се у самој Француској почиње стишавати срџба против Талијана, донде у Италији отпочињу демонстрације против Француза.

ЛИБЕРАЛИ И НАПРЕДЊАЦИ У СРБИЈИ.

Београдски либерални лист „Српска Застава“, под насловом „Напредњачка сила“ доноси ово:

„Да саопштимо читалачком свету следећи извештај кога смо добили из Драгачева:

„Размлатили се напредњачки вампири по рудничком округу, па се већ сада начиниште паше, као да им влада спрема пашалук. По Драгачеву једнако прете неком осветом и расељавањем Драгачеваца, јер је адвокат Шурдо пустио амо гласове, да ће за окр. начелника кроз који дан доћи баш главом он, па да виш после како ће народ да се посакрива у мишије рупе. Један Горачићанин донео је амо абер, како Шурдиловић ни мање ни више већ заповеда министру Николајевићу, шта све треба да нареди окружним и среским начелницима. Он вели, како је Шурдо причао, да је послао министру депешу, којом заповедајући тражи од министра, да ово или оно нареди окр. начелнику. Међер је то сила тај Шурдо, само не знамо је ли стварна или повампирена. Казују људи да он овако наређује и среским капетанима и писарима, а да ли га ови вермају, Бог ће свети да зна.

Наши драгачевски напредњаци опет дигли главе, те ко вампири зашли по гробљу лишанском, ту откопали сарањеног Петра Шолајића, разбили му сандук и разлупали лобању. Па од напредњака бољем се и није надати.

На Рашкој неки телеграфиста Ђока Бурмаз улетео у среску канцеларију, хвато капетана за прса, шкандалозно псује министра Николајевића, што поставља либерале, а сад је одјурио у Београд да се тражи за среског писара. „Мени као напредњаку мора бити службе“, викао је Ђока једном приликом. Можда ће тако и бити.

За проту Саву веле, да је у славу укидања закона о црквеним властима почео веома нагло да се весели. Море прото, лакше са вампирашком литијом, јер ће те закон ударити по глави.

У трнавском крају узело је у велико мах огорчење противу напредњака. Сваки је живи упамтио њихово несретно владање. За то није се чудити што се народ већ сада оружа противу напредњака. „Шака јада“ хтела би да влада овом земљом, да ствара и изазива нереде, па да гњави овај народ казујући, како се тиме васпостаља ред у земљи.

Причају нам сељаци да су Љубичани убили кмета напредњака, Лишанина, из Обрва. То не ваља, али не ваља ни на силу кметови. То нека напредњаци добро узму у оцену, јер их народ добро познаје, а зна да је вампиру најбољи лек глогов колац.

Има у Чачку неки напредњак Влајко воденичар. Презиме му незнамо, али свакоме говори, да је он неки потомак Вучићев, да је у неком сродству, кумству шта ли је са претедентима. Он редовно упућује сељаке на неку важну промену, када ће све бити друкче и све боље. Не знамо да ли и то спада у напредњачки програм.

Заоштрили се у Милановцу њих петшест напредњака и зову радикалце у помоћ, те да се преко њихових леђа попну на општинску управу. И чачански заобилазе око радикала. Обећавају им и народног посланика. Истина је, напредњачко обећање лудом радовање. Ако је радикалским првацима мила напредњачка влада а они нека подметну леђа, нека дижу напредњаке, а они ће их за ту љубав добро изгазити.“ (Као н. пр. нас либерале. — Пр. уред. „Заст.“)

СЛАВА У РАВАНИЦИ.

Киша, која је непрестано кварила време првих дана ове седмице, застрашила је свет, да би могла овогодишња раваничка слава бити посећена као иначе, по света је ипак било доста. Променљиво

слици је Фредегонда, најлепша, најдража али и најопаснија ћерка Евина.

Осим те слике има у енглеском оделењу врло лепих портрета, жанр и ландшафт — слика, које се одликују својим јединственим колоритом и савршеном техником.

А сада да пређем на лепу Италију — на „земљу љубави.“ У Вашем последњем писму писалисте ми о Напољу, тој лепој вароши, заокруженој високим брдима, која су обрасла густом шумом и зеленим виноградима. Приповедали сте ми о оном мору, које те брегове запљускује и које је још плавље него само талијанско небо. Споменули сте ми још и многа друга места, која се одликују красотом и лепотом своје природе. Но поштована госпођице, да сте посетили ову изложбу, па да сте видели радове садањих талијанских сликара, никада не би казали, да су то синови лепе Италије и потомци великог Микеланцела. Ови најновији талијански сликари мисле и осећају, као уметници северне Европе. Место лепог и јасног светла, место умилних, љупких и разноврсних боја, опажате само тамне досадне и монотоне боје.

На овој изложби Талијани су изложили доста слика, али међу тима нема ни једног рада, који ће Вас заинтересовати мотивом или лепотом своје израде. Један од најлепших радова у томе одељењу то је „Брдска магла“ од Баручи'а.

Доста лепа слика је „У понтинским мочварама“ од Виталини'а; „Јесен“ од Цанети'а; „Canal Grande“ у Венецији од Беци'а.

Густав Симони изложио је једну слику, у којој нам представља веселе Талијане на куглани. Та слика, поштована госпођице јако би Вас подсетила на лепоту талијанске природе и на красоту и љупкост талијанског сунца,

Шпанија као и Италија имала је некада своју националну уметност. Зурбаран, Рибера, Велазкеа и Мурило били су и у својим сликама прави Шпањолци. И управо тај национални елеменат, поред њихове генијалности, учинио их је светским, класичним сликарима. На небу светске уметности то су најсјајније звезде, које ће својом дивном светлости сјати свим народима и свим осталим вековима.

Код уметничких радова данашњих шпањолских уметника не опажа се ни најмање национални елеменат. Њих је данас захватила модерна француска струја, с тога и стварају слике у француском духу.

Овде на изложби има мало лепих али зато опет има врло млого незнатних радова. Најлепше слике у шпањолском оделењу то су „Тријумф Догаресе Фоскари“ и „Мајстор умире“. То су Вам две колосалне слике, о којима би се могао написати роман у две књиге, али ја не ћу да Вас мучим њиховом садржином. Од осталих слика, које ће Вас можда занимати да споменем „Веселу песму“ од Гименец'а, после „Сувишни регрути“ од Пена Муноц'а. Врло елегантно је израђен портрет једног детета, са неком врло ружном догом од сликара Сорола. Права „соната у боји,“ то Вам је слика „Служба пре борбе са биковима“ од сликара Розела.

А сада штована госпођице да проговорим коју реч о сликарима оног народа, који воли да пуши, силно пиво да пије, и музиком јако да се одушевљава. Преко педесет милиона има данас тога народа. Он граничи са свима осталим европским народима и све те народности вичу на тај миран, благ, питом и вредан народ — вредан као мрав, сви њихови суседни народи јако их мрзе и јако им завиде њиховој памети и вредноћи. Као год што силно раде на науци, тако исто јако се баве и уметношћу. Данас има већ неколико вароши у Немачкој, које имају своју сликарску академију и где се усавршава читава војска уметника, И на овој изложби изложили су Немци из Немачке, врло млого слика, али у тим радовима не видимо вешто, живо и верно приказану осебност немачког духа, не видимо праву немачку уметност, него имитацију модерној Француској уметности.

Од тих многих слика, на првом месту да споменем трипатихон од сликара Валтер Фирле. Слика та — драма из народног живота — одликује се својом техничком израдом и лепотом боја Пред том сликом, штована госпођице, морали би и Ви нехотице застати, морали би и нехотице погледати она лица пуна израза, пуна јаких осећаја, она лица, на којима су изражени бол, силна патња, јад и сиротиња,

Сликар Макс Либерман то Вам је најбољи цртач покрета. И на слици „Frau mit der Ziege“, за коју је добио највећу награду, показао је како треба цртати зрак, светлост и покрет.

Ландшафт-сликар Калморген представља нам у својој слици, улицу неког сеоца северних предела. Ту су Вам мале, ниске кућице, пред којима стоје, мала, пуначка, здрава и румена дечица. Врло лепо и природно је уметник представио оно северно небо.

Сликар Шенлебер је у својој слици врло верно приказао бурно море, а Херман Бајш са својом сликом „Holländische Viehweide“, упознао нас је са природним лепотама северних предела.

И у аустријском оделењу има доста лепих радова. Над свим тим сликама доминирају портрети од врло генијалног пољског сликара Кажимира Похвалског и Немца Ангели'а. Поред тих портрета не могу а да не споменем и један рад нашег Србина сликара Влатка Буковца. И он је на овој изложби изложио изврстан портрет једне девојчице. У тој слици одмах упознајете правог уметника, врло доброг цртача и изврстног уметника у боји. Како боја оног нежног лица, тако исто и оне беле одеће и оног нежног цвећа, врло је природно, верно и вешто погођена. Олга Бознанска изложила је тако исто један врло оригиналан портрет, који је одаје за врло даровиту сликарку.

Жанр-слика у томе оделењу има врло млого, али међу тима налази се врло мало лепих и оригиналних радова, с тога и није нужно да Вам њихова имена спомињем. Много су лепше ландшафт-слике. На прво место долазе радови сликара Јетел'а, Харлемонт'а и Цоф'а, а на друго место радови сликара Дитшајнера, А. Кауфмана, Дарнаут'а и Хермана.

Мађарским уметницима морамо одати лепо поштовање. Данас се још не може говорити о некој мађарској националној уметности у потпуном смислу те речи. Она још стоји под упливом модерне минхенске и париске школе, али за неколико година збациће она са себе ту туђу одећу и заоденуће се народним духом. Овде на изложби има врло лепих портрета од Бенцура, Хоровица, Бихарија,

време на сам Видов-дан утецало је и на расположење добродошлих гостију. Свет се пре подне био слегао у цркву, као да је тиме хтео да докаже, да ту, у светињи храма, треба од сада да му је прибежиште, после срамне победе грађанског брака, и као да је тиме хтео да каже: од сада српски народе ту тражи уздања, ту тражи утехе за ову неправду учињену ти после вековних свих напора за сваку груду ове земље; као да је тиме хтео да каже: а ви српски православни свештеници, на вами је од сада, да се српски народ одржи онако крепак и вољан као до сада, на вами је српски свештеници, да проповеђу, словом божјим, храбрите народ српски у овим часима најстрашнијег искушења, да издржи у њима јуначки, на вами је српски свештеници, да не дате да се крњи она зграда православља и народности српске, коју оставише славни прадеди Шупљикац наш и други славни борци за оне привилегије, које се ево данас тако нечовечно газе. Јест и ми вам довикујемо српски свештеници, на вами је, да ли ће православље и народна свест остати онаква, каква је у стању да жртве принаша на олтар онога, од чега нам зависи наш опстанак; од вас српски свештеници зависи, да ли ћете остати на оној висини свога достојанства после победе непријатеља Српства, на којој сте била пре победе.

Али у толико нека буде укор изречен овом приликом на оне служитеље, који су овом приликом служили у цркви, а не рекоше после победе срамног грађанског брака ни једне утешне речи народу, коме треба данас утехе, а њу изрицати нема згоднијег места, нема свечаније прилике од манастирске славе, куда се многи народ скупља ли, да чује реч божију.

За то примите ви црквенослужитељи овом приликом братински савет, не пропуштајте оваке прилике, које су најприличније за рад. Немојте да клонете због оно неколико форинти мањка, које губите због оних пет-шест годишњих венчања, јер од ваше велике плате није то никакав губитак, већ се смилујте и снисходите своме народу онако, као што је чинио онај, чијим стопама ви треба да гредете.

После службе отпочело је право народно веселе, које је истина око два три сата прекинуто било од ветра и облака, који се за час разиђоше, и после чега тек наступи право народно веселе. После четири сахата, почео се народ тек да српски гости и весели. Српска песма, српска здравица и српска свирка одјекивала је са свију страна и у један мах као да се све претворило у игру, веселу песму и бурно српско веселе, окићено и зачињено српским колом — око читаве Раванице. Здрав нам био српски народе, овако се увек веселио, и у њему тражио нове утехе и одушевљења на отпор свима насртајима па веру твоју, на српску народност и на све оно, што ти је свето.

Уметност.

Пишу нам из Долова:

„Радостан сам, што ми је могуће да на јавност изнесем пријатну новост, која је врло обрадовала нашу општину, а држим да ће после нас и цело Српство обрадовати. Сваком Србину биће познато име нашег славног и у свету чувеног сликара Србина Паје Јовановића-Вршчанина, па за тог Србина хоћу да јавим, да се примио да изради иконостас наше новосазидане цркве посвећене светом оцу Николају. Заиста биће многих богатих и чувених општина, чији ће се уздах чути кад прочитају ову новост; али не треба се чудити, јер наш Србин Паја одавна жели свом милом роду оставити спомен не бирајући при том места где. Али кад смо ово чули обратили смо се, стрепећи да нас не ће одбити, јер према тако чувеном и славном сликару заиста је награда мала (6000 фор.) а да би се труд око сликања исплатио. Но племенитост Пајина показала је, да кад хоћеш што своме роду да учиниш, онда се не пита, да ли ће му се то позлатити или не, већ племенито српски одговара, да се прима сликања са наградом, коју је општина одредила, које нас је врло пријатно изненадило. Заиста у данашњем добу редак случај пожртвовања према роду свом.

И тако ова новосазидана доловачка црква биће кроз две, а најдуже три године са свим готова и сваки странац, који буде у наше село дошао имаће да види прво: врсту иконостаса кога може бити нема ни једна православна црква у Угарској, а зготовљен по плану архитекта Драгише Милутиновића из Београда у стилу византијском, друго: вештачком кичицом израђен и сликама украшен горе-речени иконостас руком нашег Србина Паје Јовановића.

Ово дело Пајино биће и остаће од трајне вредности, које ће сачувати српско име његово у народу српском. Народ ће га благосиљати, а својим млађима за пример стављати, колико може честит Србин кад хоће своме народу да учини. У име тога кличем: Живио Паја Јовановић, академски сликар.“

— **Миле** —

ДОПИСИ.

Сегедин. У прошли четвртак 9. јуна одржан је испит у овдашњој српској вероисповедној основној школи, који је испао на опште задовољство, а на похвалу и дику нашег привременог учитеља г. Љубомира Миловановa, заиста сјајним успехом.

Изненадило нас је како су дечица обојега пола, која би по добу и узрасту свом пре била за дадиљиште у српском и мађарском читању и разумевању, земљопису, рачуну, појању и хармоничном певању и декламовању, у опште одликовала се, што је јасно сведочанство неуморног и савесног рада, као и стручне способности г. Љубомира Миловановa, који је у току 8 месеци код наше црквено-школске општине дужност своју као привремени учитељ похвално вршио, на чему му признање наше јавно одајемо.

На испиту су присутни били: Г. Миша Крестић одветник и председник школског одбора, преч. Ђорђе Јеврић протојереј, г. професор Марко Кречаревић, г. Владислав Сремац црквено-општински перовођа, др. Јован Сремац одветник, — од српске женске задруге: председница, подпредседница и одборнице. Но председник црквено-школске општине не дође, као што нису дошли ни од црквени тутора, одборника и скупштинара — осим горе поменутих — баш ни један, који, буди у хатар истине речено, преко целе године у време наставе у школу никада не завирише, толико лежи на срцу тој господи наша верозаконска настава и напредовање подмлатка у настави. Само да је у место јавног школског испита по други пут требало за грађански брак гласати, сви би листом дошли, ни један од њих фалио не би.

Јадни рођени Сегединци, који као и претци ваши цркву и школу за светињу сматрасте, очувасте вероисповедну школу, створисте црквени капитал, гласасте последњом приликом против владиних црквено-политичних реформа! Та камен би се заплакао гледајући, како дођоше дивљи, да истерају питоме; јер су дивљи у већини те је њина победа, донде док надлежна црк. власт овде владајућем растројству и незаконитости краја не учини.

Сретковић.

Вести из места и са стране.

„Друштво за српско народно позориште“ добило је у последње време ове **прилоге:** 1.) од родољуба Новосађана, који су обећали за пет година давати годишње прилоге на цел потпомагања српског народног позоришта, — скупљено је за другу годину (1893.) свега 861 фор. а. вр. прилога; — 2.) Г. Мита пл. Рогулић поседник из Ирига, уписао се за члана „друштва за српско народно позориште“ и уплатио је I. рату чланарине у износу 10 фор.; — 3.) Г. Павле Вујић, велепоседник у Сенти, положио је целу чланарину у износу 50 фор; — и 4,) Г. Љубомир Вујић, правник у Сенти, исплатио је целу чланарину од 50 фор. — На свима овим родољубивим прилозима изјављује управни одбор „друштва за српско народно позориште“ своју најтоплију захвалност.

„Матица Српска“. Управни одбор „Матице Српске“ држао је 27 јуна редовну седницу. Решено је око 80 предмета. Узет је на повољно знање извештај, по ком је „Матица“ у последњој инстанцији добила велику парницу у погледу оставине пок. Марије Трандафилке, против Браће М. Поповића, и парницу око оставине пок. Јулијане Обрадовићке из Вршца. — Примљено је руковање стипендијске закладе пок. поп-Проке Миладиновића из Боботе. — Рачуни за 1893. годину, који су прегледани, шаљу се на преглед министарству просвете. — На фонд св. Саве приложено је 200 фор. и позваће се сви матичари на прилагање. — Имање матичино је инвентарисано и од сада ће се то сваке године чинити. Осим тога је решено више ствари, које се односе на парнице и зајмове и више предмета административне струке.

Позориште у Иригу. Пишу нам из Ирига: „Већ недељу дана бави се овде српско народно позориште, под управом Михаила Хаџи-Динића, познатог београдског комичара, под чијим срећним избором и добром управом до данас гледасмо већ четир представе. Најбоље је до сада испала представа Ђидо, од Брзака и Веселиновића, приповедача. Позориште има до сада око шездесет абонената и врло много посетилаца. Ову дружину препоручујемо и околној публици, јер ће у њој заиста наћи добре поуке и забаве.“

Српско црквено певачко друштво у Доњој Тузли, приређује позоришну представу са игранком у просторијама „Гранд хотела“, у корист своје благајнице. Представљаће се „Зидање Раванице“, мелодрама у 3 чина, од А. Николића, уз пратњу овдашње рударске музике.

Забрањена забава. Јављају нам из Србобрана, да је владика бачки Герман Опачић у петак 17. јуна брзојавним путем забранио тамошњој српској црквеној певачкој дружини, да одржи забаву с игранком, која је већ заказана била за недељу 19. јуна. Забрана је потекла, као што нам отуд јављају, због тога, што је сад петровски пост, а у пост не могу се забаве приређивати. Заиста је занимљиво, да се дозна, ко је владику упозорио, да на два дана пред забаву забрани ову.

Гром. Пишу нам из Каменице, да је пре неки дан код Буђановаца гром убио једног чобана.

Расписан стечај за учитеља у Бешци. У службеном „Гласнику“, наставак V. ком. од 31. маја, расписан је стечај за учитеља и појца грчко-источне вероисповести на троразредној нижој пучкој школи у Бешци. По што је у стечају томе превиђено навести, да ће изабрани и потврђени учитељ осим већ наведених 400 ф. плате и 100 ф. станарине, уживати још 20 метара тврдих дрва за гориво и 60 ф. годишње награде за појање у цркви — побринуо се овомесни школски одбор за попуњење тих превиђених берива, које ће сигурно у идућем броју службеног „Гласника“ поправљено и допуњено бити. Приметити је писцу ових редака: 1) да ће фамилијаран учитељ по свој прилици стан у нарави добити, ако вољан буде; 2) да је потпуно вешт у немачком језику, не мора бити (добро би било да је вешт, но то није conditio sine qua non); 3) да ће онај, који се у ноталном пјенију разумевао буде при избору првенство имати, као и евентуалну сепаратну награду од црквене општине, ако школску децу у ноталном пјенију буде обучавао.

Учитељ српских народних игара у Вел. Бечкереку. Као што нам пишу, стигао је М. Карапетровић на свом путу, на који се дао ради обучавања овостраног српског народа у чисто народним српским играма, у Вел. Бечкерек. Ми се овој појави ванредно радујемо и препоручујемо Србима из Бечкерека, да не пропусте ову прилику и науче и оне красне српске народне игре, које до сада нису знали, тим више, што је бечкеречко девојачко друштво прво било, које је почело ове игре да негује. Родитељима српским мећемо на срце, да и своју млађу децу шаљу Карапетровићу, како би им још из малена улили љубав према српској игри и свему, што је српско. Како се можда не ће скорим опет пружити овака прилика, то би и Срби из околине Бечкерека требали да се потруде у Бечкерек, да науче те игре, како би дубље и у народ продрле.

Занимљива изложба. Г. Јосиф Бунић, бивши члан српског нар. позоришта, који је многе године у Немачкој провео као позорничар под именом Џон Џексн, приређује изложбу свога уметничког рукотвора: позорничког модела. Тај модел приказује савршену модерну позорницу са свима појединостима, приборима, справама и стројевима; механизмом ради најтачније, осветљује позорницу, производи различите промене и сценерије; ту је и гвоздена завеса по најновијој конструкцији. Г. Јосиф Бунић је радио на том моделу пуних шест година, утрошио је и труда и трошка, али је и створио дело, коме заиста нема пара. Стручњаци у Немачкој, Белгији и Холандији чудили су се том рукотвору и драговољно су г. Бунићу дали најлепше сведоџбе. Ми обраћамо пажњу нашега света на ту изложбу, која почиње у уторак 21. јуна у дворани хотела „код царице Јелисавете.“ И улазница је незнатна: 20 новчића од особе.

Марко Твен славни хумориста, врло је несретан човек. Он овако црта свој живот у једном американском листу: Ништа није неугодније, рече, него бити хумориста. Кад је човек једанпут познат под овим жалосним именом, може писати, што му је воља, али никад се то неће држати озбиљним. Највише ме боле, што нико не сматра за озбиљне моје метафизичне струје. Али за име Божије, рекох онемадне срдито неком господину, ја верујем у те ствари, живо у њих верујем, ја сам одушевљен присталица спиритизма! Зар нисте читали, шта сам о том писао? Дабоме, дабоме, одговори одмах речени господин, па сам се дивно забављао. Ваша се озбиљност не може доста наплатити, то је најбоља сатира, што ју је икад ко написао“. — Па тако је увек. И ја сам уверен, да кад би овде поново изјавио: „Ја сам спиритиста!“ ви бисте сви, који ме читасте, насмејали се и рекли: „говори само, ми ти нећемо наићи на лепак!“ — Положај Марка Твена је заиста незгодан. Пошто је све изврвао ругу, нашао је једну једину ствар, у коју верује, а не може уверити људе, да у њу озбиљно верује! То збиља значи, да је кажњен оним, у чему је погрешио.

Американски Дон Жуан. У Америци у граду Буфалу затворили су једног човека, који има тек 25 година. Окривљен је за то што се хтео у један дан двапут женити и то пре подне с једном а после подне с другом девојком. Али доцнијом истрагом доказало се, да он има ни више ни мање него 11 жена, с којима је законито ожењен. Све су те жене лепе, а ниједној нема више од 22 године. Четир његове жене, које су из Саламанке договоре се и оду у Буфало и туже све четир свог заједничког мужа. Захтевале су од судца, да га осуди на вешала, због многоженства, а ако то судац не учини оне ће га саме помоћу својих матера обесити, јер веле, да им је то право од природе дано. Публика у Буфалу јако се заинтересовала за овај случај и с највећом запетошћу очекује свршетак парнице. — Тако шта може бити само у Америци, у тој земљи изненађења.

Где је цилиндру место? За цело се то неком десило, који има цилиндар, да му је који од пријатеља (може бити само из љубави) сео на нов новцат цилиндар. Један је практичан американац, коме се ова неприлика десила, изнео ствар пред суд, тражећи, да му онај накрми штету. Но суд је био другог мишљења и осудио тужиоца, да плати трошкове с том мотивацијом, да шеширу није место на столици.

Новије вести.

Бомба. Из Брисела брзојављају, да је у врту вићеног трговца Кајбрехта у Антверпину, прснула бомба, која је оштетила гвоздену ограду. Сумња пада на анархисте.

Револуција у Перуји. Из Буенос-Ајреса јављају, да у Перуји једнако трају хапшења политичких особа. Енглеска је признала председништво Боргоносово.

Из Русије јављају, да 1. јануара 1895. године ступа у живот нов закон о путним пасошима, по ком ће се пасоши много лакше и јефтиније добијати. — Нова руска оклопњача „Адмирал Сирјавин“ пустиће се у море 10. јула и одмах ће отпочети да граде нову велику ратну лађу.

Јапан и Кина. По вестима енглеских листова, стање између Кине и Јапана врло је запето, те може до озбиљних сукоба доћи.

Пут краља Александра. Султан је Александру подарио орден за заслугу Нишани-ел-Имтиаз. У петак је био обед од 80 особа, на којем су били посланици, конзули, велики везир, министри, највиши милитарни и цивилни чиновници и пратња српског краља.

Арнаути у Старој Србији. Из Солуна брзојављају о арнаутским ужасима, те становништво мора у бегству да тражи спаса. Читава села су пребегла у Србију, јер су их Арнаути протерали и све им похарали. Страх је тако велики, да тамошњи становници не смеју ни да туже своје гонитеље, који оружјем растерују или убијају званичне личности које онамо турска влада шаље. Неки Арнаут Ајдар Ишко у селу Бошевцу усијаним гвожђем донде је пекао главу Гаврила Кипановића док се овај није обвезао да своју земљу прода, а новац преда свом мучитељу, што је и учинио.

Фераріса и врло оригинални жанр-слика од Папа, Бихариа, Бодица, Земплењиа, Чика и Маргитаја.

У американском одељењу, поштована госпођице, изненадиле би Вас оне слике, како својом мотивима, тако исто и својом израдом. То су Вам прави Американци. И у уметности су оригинални, али више пута су са том оригиналношћу и брутални. Ту ће те наћи грдне слике, врло смеле сликарске проблеме, који су доста несретно изведени Најлепши су радови од Wecks'a, Melchois'a, Gay'a и Walden Lunel'a.

У холандском одељењу видимо све старије познате и врло даровите уметнике који израђују дела карактеристичне лепоте. На првом месту да споменем рад сликарке Therese Schwarze. Она је изложила свој портрет. У томе лику наћи ће те исписан један део њене автобиографије. Тај портрет спада међу најлепше редове целе изложбе. Она глава са оним интересантним очима и онај проницави поглед, занимаће још многог и многог гледаоца. Ландшафт-сликари изложили су доста лепих слика, тако н. пр. N. W. Mesdag'o-ва слика одликује се лепотом неба. Jakob Maris'o-ва слика одликује се лепотом зрака и умилне сунчане светлости. Најславнији холандски сликар Joseph Israel изложио је слику „Кроз поља и ливаде.“ Ту Вам је нацртан погурен и изнемогао старкеља, где корача поред свога пса, које вуче нека колица. Слика је врло нејасно изведена. Ту не видите никаквог цртежа, само неке потезе.

У белгијском одељењу највише ми се допала слика Jean Rosier'ova, која представља неку госпођу. То Вам је нека врло лепа плавојка, са лепом златастом косом и још лепшим очима. Те интересантне очи јако су ме привлачиле тој слици, и од ње се нисам могао тако лако отиснути. За те лепе очи не бих могао тако лако наћи упоређења. У те очи увек би раће гледао, него ли у плаво звездано небо. Сликар Jan van Beers изложио је портрет чувеног француског журналисте и политичара Henri Rochefort'a. Исти портрет одликује се готово ненадмашним лепотама. На оном лицу и у оном погледу, могли би врло лако упознати душевну снагу Rochefort'ову.

Не могу да завршим ову моју шетњу а да не споменем и оригиналне радове Норвешких сликара. Они нису изложили млого слика, али се у тим радовима показују као прави синови своје домовине. У тим сликама ћете видети како мисле и осећају синови тих северних предела. Те сликаре занима највише њихова природа. Занимају их они предели, покривени вечитим снегом, занима их оно суморно небо, којим јуре тешки и црни облаци, и они благи сунчани зраци, који се тек по кад и кад иза тих облака појаве. Најлепши радови у томе одељењу то су „Повратак из цркве“ од Hans Dahl'a; „Зимско јутро“ од Thaulow Fritz'a; „Јесен“ од Munthe Ludwig'a и „Јесење јутро“ од Rasmussen Georg'a.

Тако сам поштована госпођице свршио моју шетњу, по овом дивном врту, у коме сам побрао најлепше цветиће и овде их Вама приказао.

Беч. **Павле К. Лагарић.**

Трговина.

Нови Сад, 18. јуна. Пшеница прве каквоће 6 фор. 90 н. Пшеница средња 6 ф. 50—80 новч. Пшеница лакша роба 6 ф. 50 н. Наполица 6 ф. ——— н. Јечам 4 ф. 50—70 н. Зоб 6 ф. 20—30 н. Кукуруз 4 фор. 50—70 н. Маст 48 фор. Сланина сува 50 ф., дебела паљена 54 ф. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 40 н.
„ средњи . . . 38 н.
„ лаки . . . . 36 н.
Све од 1 килограма.
Теоци . 8—16 ф. по комаду.
Јагњци . 5—12 ф. по пару.
Овци . . — — ф. „

*

Стање воде под Новим Садом.

17. јуна било је 3·91 мет. а 18. јуна је било 3·92 мет.

*

Будимпешта, Недељни извештај комисионе трговине рогате марве и оваца Морица Бауера и сина.

Рогата марва. Вашар од 28. јуна п. р.

Догон: 3588 комада и то:

1226 ком. мађарских волова, 1021 ком. српских волова, 66 ком. срп. крава, 696 ком. мађ. крава, 103 ком. бивола, 128 ком. бикова, 348 ком. теглећих волова, накнадног догона нема.

Почем је велики догон био, цене су у опште са 1 фор. 50 н. скочила по мтц.

Цене су биле ове: Дебели волови добре каквоће ф. $28^1/_2$—$31^1/_2$ по мц. са узимањем на живот 36, волови са паше ф. $26^1/_2$—$29^1/_2$, сеоски ф. 24—26, српски ф. 23—32, краве ф. 24—31, бикови ф. 25 до 32, биволи ф. 18—26. Све од мц.

Овци. Вашар од 26. јуна п. р. Догон 1214 ком. оваца. Цене скочиле са 1 и по нов. по кили.

Шкопци 19—21 н. и по 23—24 н. Овце јагњенице 18—20 н. по кили са животом.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

од 16. (28.) јуна.

Дукати — — — — — —	5 ф. 96 н.
Наполеондори (20 франака) —	9 ф. 96 н.
Угарска златна рента — — —	120 ф. 90 н.
Аустријска златна рента — —	121 ф. 25 н.
Угарска крунска рента — —	95 ф. — н.
Немачке држ. марке (од 100 мар.)	61 ф. 45 н.

Уредништву нашег листа стигле су на приказ следеће књиге:

О прошлости Београда — два предавања Тодора Стефановића Виловског. — Штампарија дра Св. Милетића. — Цена?

Пети извештај о правосл. срп. богословском училишту у Ср. Карловцима за школску годину 1893—94. — Уредио га Ј. Вучковић.

Islam i kultura, napisao Osman Nuri Hadžić. Odgovor prof. Milanu Nedeljkoviću. — Zagreb, naklada piščeva. — Cena 75 nov.

ПРИПОСЛАНО.*)

Господину Младену Јосићу
пароху мартошошком,
у Мартоношу.

Поштовани оче Младене! Ми одговарајући на ваш „одговор на одговор“, не одговарамо само вама, него пишемо пуном учтивошћу, (што у вашем „одговору“ нема) за све пријатеље, који ову српску установу потпомажу, а нашим подписом изашли смо ведрим челом пред наш највиши форум, пред управни одбор.

Ви велите, да нисте писали допис у 59. бр. „Браника“ а ми имамо сведоке, да сте на мартошошкој железничкој станици у чекаоници, пре ећи говорили „у новине ћу ја метнути, на јавност ћу ја изнети“, те по томе близу је памети, да, кад је онај допис у поменутом броју „Браника“ изашао, не може се други ко за дописника сматрати, него ви. Ви сте оче Младене обећали и испунили обећање, а сад, кад смо вам одговорили, сад велите, нисте га ви писали. Па онда оче Младене, кажите нам, кад ви истину говорите? Ви сами кажете, да је у вашем сеоцету, скоро сам ратар, те кога дакле можемо ми сматрати за дописника? Изгледа нам, да сте се ви хтели играти дописа, па вам није баш најбоље испало.

Ви у вашем одговору нисте порекли, да сте обећали „изнети на јавност“; нисте порекли, да је онај наш колега, а ваш „стуб“ чим је с кола пао, подилазио вам са партајског гледишта и не можете тврдити, да вам ми натуривасмо наше партајско гледиште.

Кад даље узимате дописника поменутог дописа из Мартоноша у заштиту, непобитна је истина, да сте ви, оче Младене, и дописник, једна те иста особа. Сад, кад смо вам ми достојно одговорили, хоћете да се правите неки мученик, да ми вас нападамо погрдама, а ви што нама подметусте, требали смо у сласт прогутати.

Па кад велите, да се у поменутом допису нико не именује, што бар у одговору вашем не рекосте, кога се то тиче, ко је тај виновник, већ све неко увијање и извијање. Ви сте као онај, који у мраку дочека неког, опали и побегне. Не, оче Младене, тако се не ради.

Знамо ми врло добро, да наш рад припада јавном мњењу и сваком пријатељу српског народног позоришта, који ту установу потпомаже, само ви нисте, или не ћете да знате, да нико па ни ви, оче Младене, немате права дотицати се нашег приватног живота, кад је исти частан и достојан дружине српског народног позоришта.

Ко је озбиљно прочитао ваш допис и наш одговор и кога не заносе партијске слабости, тај ће увидети, да сте ви оче Младене, нападали и грдили, а ми се само бранили, а што велите, да смо улетали у дане свештеникованја вашег, то захвалите за све ово вашој информацији, од кога сте и наговорени да пишете у јавност, а нисте се сетили оне пословице српске, која вели: не гули коре, да не буде горе.

У првом нашем одговору, нисмо хтели да вам и ово напоменемо: да сте са извесне информације писали онај допис, види се и по том, што одричете данашњем управитељу успех у драмској вештини, да дружина не стоји на оном нивоу, на ком је пре 10—15 год. била. Ово је кулминација вашег „стуба“ и извештача.

Кад би ми вас, оче Младене, замолили, да јавно, смело и отворено кажете, који су то глумци што сеју раздор политичног партизанства у публици, први би се срушио ваш „стуб“, а за њим и други стубчићи, који ревносно врше ту дужност.

Сироте српско народно позориште, неутрално земљиште овостраног васцелог Српства, неисцрпиви извор неситих људи, раздора, свађа и увлачења публике у исто, као и ви што сте оче Младене увучени, упропасти ће га они, који другом за леђи добро скривени стоје, а невине жртве напред гурају.

Што не дођосте оче Младене, на заказано време кад сте у Сенти били, да се објаснимо, споразумемо и утаначимо боље и лепше односе, кад се и поштовани пријатељ, пријатељ мира и љубави хтео латити посредовања? И то ми знамо, па и од сад рачунајте с оним, ми се у даљу преписку не ћемо упуштати.

Стари Бечеј, 7. јуна 1894. год.

Андрија Лукић,
Ђорђе Бакаловић,
чланови срп. нар. повер. дружине.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво „Заставе“ ни у ком погледу.

Јавна захвала.

У име мајере покојног Мите Поповића српског песника овим се српској просв. женској задрузи из Ст. Бечеја на 10 ф., Зорки Бороти из Митровице на 2 ф., преко уредништва „Заставе“ из Вуковара послато 11 ф. 80 н., др. А. Николајевић из Нове Градишке са 3 ф., Софији Јанковић из Крчедина на 1 ф. прилозима најтоплије захваљује.

У Бачком Петровом Селу на Видов дан 1894.

Н. Ј. Балубџић,
председник српске црк. школ. општине.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изашао је бр. 25.

„СТРАЖИЛОВА“

са овим садржајем:

Песништво: Мирна ноћ. Од Алексе Шантића. Из даљине. Од Алексе Шантића. Ноћ у Деволу. Од Јов А. Дучића. Дон Рамиро. Од Милорада Ј. Митровића. Борис Годунов. Драма у пет чинова. Написао А. С. Пушкин. С руског превео А. Писаревић. По тишини. Приповијетка с Приморја. (Пријатељу П. Буђићу). Од Марка Цара. — Поука: Шта ће бити са земљом до послетка? — Књижевност: Владимир Короленко. Од А. Сиркина. — Ковчежић: Књижевне белешке.

Цена је листу на целу годину 5 фор. — За Србију и иноземство 6 фор.

Администрација „Стражилова“.

Изашао је:

„ГОЛУБ“

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

БР. 12. — ГОД. XVI.

1. Слатка успомена на давно минула времена, песма од Чика Васе-Љубисава, 2. Књига без слова — слика на челу Голуба, песма пестиховна Голубу — на Видов-дан, од Александра Сандића. 3. Драго Камење, причица с мађарског од К. Атанацковића. 4. Сан, песме од Р. М. Тасића. 5. Скок, истинити догађај, написао Л. Н. Толстој, по руском од А. Јотића. 6. Преља, песма са сликом од Св. Ђоровића 7. Изненадна помоћ, приповетка, с њемачког српској младежи приповједио П. Б. Сарајлија. 8. Сиротанов уздах, песма од В. Ј. Исајловића. 9. На странпутици, приповетка у шест песама, написао Раде, (наставак) песма III. 10. Шале и досетке, доноси две шале и досетке од Стевана Хаџи-Стевића. 11. Голубов весник, доноси 24 занимљиве новости. 12. Нове књиге и листови, приказује две књиге. 13. Ребус, саставио В. Ђ. Царичевић Ирижанин. 14 Загонетка, загонета С. Царичевић у Иригу. 15. Решење, доноси решење из прошлог броја и имена решавача.

„Голуб“ излази у Сомбору два пута месечно на целом табаку велике осмине са сликама и стаје годишње 2 фор. или 5 дин. Уређује га Јов. Благојевић учит. срп. више дев. школе, а издаје књижарница Миливоја Каракашевића, којој се и претплата шиље. Лист се не даје ником на вересију. Још се могу добити сви бројеви од почетка ове године.

Уредништво и наклада „Голуба“.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Оставком г. Хранислава Хартла упражњено је место коровоће у друштву „Гусле“.

Са овим местом скопчана је ова плата: 500 ф редовне плате месечно у напред, 200 ф. станарине и осим тога годишње 300 ф. у име хонорара, ако изабрани буде радио и на пољу компоновања.

Дужности коровоћине биће у 20—22 седмична часа друштвене чланове, и децу из виших разреда српских основних школа обучавати у црквеном и световном певању и у свима приликама управљати са кором друштвеним.

Који желе ово место добити, нека изволе своје добро снабдевене молбенице до 1. августа о. г. п. н. на потписаногa председника послати. Првенство имају они, који су свршили конзерваторијске науке.

Ступање 1. септембра о. г. п. н.

Из седнице друштва „Гусле“, држане у Великој Кикинди 12. (24.) јуна 1894. год.

Љубомир Лотић, тајник. **Милан Петровић,** председник. 1—3

СТЕЧАЈ.

На српској основној школи у Јасеновцу упражњено је мјесто учитеља, на које се овим стечај расписује.

Плаћа је учитељска: 500 фор. стан у школи, шест хвати тврдих дрва, башча. Дужности су: обдржавање редовне и поновне школе, пероводство у сједницама, појање у цркви и подучавање омладине за обдржавање светосавских бесједа.

Рок стечају до 19. (31.) јула 1894.; молбенице обложене прописаним документима, управити школском одбору.

У Јасеновцу (на Сави) 13. (25.) јуна 1894.

1—3 **Српски школски одбор.**

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњено место књиговође код **I-ве торонтал-Озорске (Уздинске) ваљевине за штедњу и предујам.**

Исти ће уживати годишњу плату од 800 фор.

Компетенти имају доказати, да су војничким дужностима одговорили и да су вични књиговодству и коресподенцији у мађарском и немачком језику.

Молбенице са прописаним сведоџбама имају се најдуже до 30. јула о. г. потписаном управитељу поднети.

У торонтал-Озори (Уздин) 14. јуна 1894.

Јован Лупулеско
управитељ.
2—2

СТЕЧАЈ.

Тражи се учитељ на нашој српској вероисповедној школи за III. и IV. разред са годишњом платом од 600 фор. (1200 круна) и 90 фор. (180 круна) у име стана и огрева.

У дужност спада изабраном учитељу, да децу учи црквеном пјенију и у цркви за певницом поји.

Који желе ово место заузети, нека најдаље до 20. јула поднесу своје сведоџбе (оспособљена и крштено писмо) са потребним документима.

Молбе се шаљу на председника црквено-школског одбора.

У Бељини, 10. (22.) јунија 1894.

Павле Чонић, перовођа. **Видак Ристић,** председник. 2—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА РАДИВОЈА НИКОЛАЈЕВИЋА У МИТРОВИЦИ

потребује једног помоћника. 1—6

ПОМОДНА МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА ГЛИШЕ СТ. ПЕТРОВИЋА У ЗЕМУНУ

потребује старијег и млађег спомоћника, практиканта и шегрта. Ступање може и одма бити.

Имадем две радње продати или предати уз повољне услове, радњу шешира и радњу металних и дрвених сандука добро сортиране. 1—3

СТАН ЗА ИЗДАВАЊЕ.

У кући број 21. у Новом Саду, ћурчинска улица има стан за издавање одмах или од јуна. Стан се састоји из 4 собе, кујне шпајза и коморе за дрва. Ближи извештај даје 3 3 **БАЛТАЗАР ФАЈТ.**

„МАЂАРОРСАГ“

потпуно независан политички дневни лист.

одговорни уредник и власник:
Др. ЛУДВИГ ХОЛО
саборски посланик.

Јутром добијају лист и они претплатници, који су у најудаљенијим деловима државе.

„МАЂАРОРСАГ“ надмашује својим извештајима све политичке, економске и друштвене листове.

Из „МАЂАРОРСАГА“ може публика већ рано ујутру да чита исцрпне извештаје са угарског сабора, све дневне догађаје у земљи и ван, исцрпне берзанске извештаје итд.

„МАЂАРОРСАГ“ је и до сад показао, да се бори мушки за државну независност и самосталност и бори се против сваке корупције и труди се, да очисти јаван живот од сваке злоупотребе.

„МАЂАРОРСАГ“ независи ни од какве власти, без личне користи је, ником није потчињен и тако може отворено и јасно према сваком да каже своје становиште.

„МАЂАРОРСАГ“ и до сад је наишао у том свом раду у публици потпоре и тако орган јавности и опште користи развијајући се непрестано и снажећи се и у будуће ће стојати публици на услузи.

Претплата на „Мађарорсаг“:

На целу годину — — 14 фор. — н.
На по године — — 7 фор. — н.
На четврт године — 3 фор. 50 н. 2—3
На један месец — — 1 фор. 20 н.

УРЕДНИШТВО: VIII. ker Fhg Sándor-utcza 2. sz.

АДМИНИСТРАЦИЈА IV. ker Rostély utcza 2. sz.

СВОЈУ КУЋУ

у Новом Саду са 5 соба, 4 кујне, подрумом, баштом, шупом, бунаром са пијаћом водом из слободне руке продајем. Кућа је близу друма у гуштерској улици бр. 17. (стари број 2057-8.)

Ближа извешћа даје кућа газда

Тоша Радовановић,
опанчар.
2—3

ГОСТИОНА „ЗЕЛЕНИ ВЕНАЦ“

на главној пијаци у **Митровици** издаје се из слободне руке под закуп на једну или више година.

Поближа условија код

ГОСТИОНИЧАРА
„Зеленог Венца“.
3—3

За 2600 фор.

дајем једну **од шест коњских снага комплетну гарнитуру Рустонов фабрикат,** која је врло мало радила уз потпуну гаранцију и повољне услове. **Купцу стављам исту и на пробу.**

А. ПЕТКОВИЋ
у кући г. Вукичевића адвоката
у Новом Саду.
2—3

ЛЕКОВИТО КУПАТИЛО „БУЗЈАШ“,

које се такмачи са гвожђаним изворима у Шпаа-у, Пирмонту, Швалбаху и Пираварту са својим особитим топлим и хладним **гвожђаним купкама, блатним и минералним купкама, базенским и отвореним купалиштима.**

Лечилиште са хладном водом и масажом.

ЛЕЧЕЊЕ ПИЈЕЊЕМ ВОДЕ

(TRINK-KUR)

које особито лечи од **оскудице у крви, кроничног катара у стомаку и цреви, од болести у бубрежима, од костобоље и ревматизма, шкрофулозе,** затим лечи **недостатке у материци, аномалије менструације, нерођење и т. д.**

СЕЗОНА ТРАЈЕ ОД МАЈА ДО ОКТОБРА.

Најближе железничке станице су **Темишвар** или **Лугош.** На станици чекају на госте омнибуси.

На захтевање шаље проспекте

Купалишна управа „БУЗЈАША“.
6—6

П. Н. ПОСЕДНИЦИМА ВРШАЋИХ МАШИНА.

УГАРСКО УГЉАРСКО ДЕОНИЧ. ДРУШТВО У УРИКАЊ-ЖИЛТАЛУ

ПРЕПОРУЧУЈЕ ВЕЛЕПОСЕДНИЦИМА И ЕКОНОМИМА ЗА ЊИХОВЕ ВРШАЋЕ МАШИНЕ

ЛУПИЊСКИ КАМЕНИТИ УГАЉ ПРВЕ ВРСТЕ

који се с обзиром на произвођење паре (Verdampfung) може да мери са најбољим пруским угљем.

Продаје се у **комађу, коцкама и куглицама, у просејаном и непросејаном „фердеру“ и у праху.**

Наруџбине ваља благовремено управити на генералну дирекцију у Будимпешти (**An die Generaldirection der Urikány-Zsilthaler Ungarischen Kohlenbergwerks Actien-Gesellschaft Budapest, V. Nádor-utcza 13.**), која у свако доба са највећом готовошћу даје тачна обавештаја. 6—6

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

101 69

Одликован медаљом за оцене на светској изложби у Чикагу.

Власник Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.